

Pomoc v rámci medzinárodnej spolupráce v trestných veciach pre zamestnancov justície

Európska justičná sieť a Eurojust

Čo pre vás môžeme urobiť?

6. mája 2014

Úvod

Tento dokument je výsledkom spoločného úsilia spoločnej pracovnej skupiny EJS a Eurojustu (SPS). Jeho cieľom je pomáhať odborníkom pri rozhodovaní, či sa majú prípady riešiť prostredníctvom EJS alebo Eurojustu. Dokument má tiež zabezpečiť, aby EJS a Eurojust pri riešení prípadov spadajúcich do ich kompetencie účinne a efektívne využívali čas a zdroje, a zamedziť duplicitnej práci.

Dokument informuje zamestnancov justície v členských štátoch o službách a pomoci v rámci medzinárodnej spolupráce v trestných veciach, ktoré môžu EJS a Eurojust poskytnúť. Pojednáva tiež o použití národného koordinačného systému Eurojustu (NKSE).

Nemá za cieľ nahradiť žiadne vnútroštátne ustanovenia ani smernice týkajúce sa harmonizácie prípadov medzi EJS a Eurojustom.

I Čo je európska justičná sieť?

EJS je sieť národných kontaktných bodov slúžiacich na uľahčenie justičnej spolupráce v trestných veciach.

Týmito národnými kontaktnými bodmi sú činní prokurátori, vyšetrovací sudcovia alebo iné osoby, ktoré riešia takmer výlučne záležitosti týkajúce sa medzinárodnej spolupráce. Národné kontaktné body sú určené jednotlivými členskými štátmi z ústredných alebo iných orgánov podieľajúcich sa na medzinárodnej justičnej spolupráci, tak v oblasti všeobecnej kriminality, ako aj v prípade určitých foriem závažnej trestnej činnosti, napríklad organizovaného zločinu, korupcie, obchodovania s drogami a terorizmu. EJS je tvorená viac než 300 národnými kontaktnými bodmi v 28 členských štátoch. Spomedzi týchto kontaktných bodov každý členský štát menuje národného spravodajcu EJS. Každý členský štát taktiež menuje spravodajcu pre nástroj, ktorý má na starosti záležitosti súvisiace s elektronickými nástrojmi EJS.

Správnym orgánom EJS je Sekretariát EJS sídlia v Haagu. Na zaistenie úzkej interakcie medzi Eurojustom a EJS sú zamestnanci Sekretariátu zamestnancami Eurojustu, pracuje však ako samostatný útvar. Sekretariát EJS okrem iného zodpovedá za poskytovanie podpory národným kontaktným bodom pri plnení ich úloh, za zriadenie, prevádzku a vylepšovanie webovej stránky EJS a jej operačných elektronických nástrojov, ako aj za celkovú správu EJS.

Podrobnejšie informácie o Sekretariáte EJS získate na stránke http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJS_Sekretariát.aspx alebo priamo kontaktovaním Sekretariátu EJS na adrese ejn@eurojust.europa.eu.

Čo pre vás môže EJS urobiť?

Pokiaľ potrebujete pomoc od EJS, mali by ste sa obrátiť buď na kontaktné body vo svojej krajine, alebo na kontaktný bod v krajine zainteresovanej do prípadu. Podrobnejšie informácie o kontaktných bodoch nájdete na webovej stránke <http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/> v časti s obmedzeným prístupom.

. Prístup získate prostredníctvom príslušných orgánov vo svojej krajine.

EJS by sa mala využívať v nasledovných situáciách:

- ***Na identifikáciu príslušných orgánov v zahraničí za účelom priamej komunikácie***

Na webovej stránke EJS, www.ejn-crimjust.europa.eu, nájdete elektronický Atlas žiadostí o vzájomnú právnu pomoc a Atlas európskych zatýkacích rozkazov (EZR). Oba tieto atlasy vám pomôžu získať adresy a telefónne/faxové čísla príslušných orgánov v zahraničí. Hlavné časti týchto atlasov sú preložené do všetkých oficiálnych jazykov Európskej únie. Pokiaľ požadovanú informáciu v atlase nenájdete, môžete o jej okamžité poskytnutie požiadať kontaktný bod EJS vo svojom členskom štáte. Zoznam kontaktných bodov EJS je z bezpečnostných dôvodov chránený heslom – majú však do neho prístup kontaktné body EJS vo vašom členskom štáte. Preto pokiaľ potrebujete pomoc pri nadviazaní kontaktov s EJS v inom členskom štáte, najlepšie je obrátiť sa na jeden z národných kontaktných bodov EJS.

- ***Na ul'ahčenie justičnej spolupráce***

Pokiaľ potrebujete informácie týkajúce sa podmienok pre prijímanie právnej pomoci z iného členského štátu v konkrétnom prípade, môžete sa obrátiť na kontaktné body vo svojom členskom štáte alebo využiť príslušné časti webovej stránky EJS:

- ✓ *pri zadávaní žiadosti*, získať podrobnejšie informácie o právnych požiadavkách stanovených právnym poriadkom dožiadaného členského štátu alebo prediskutovať osobitné náležitosti pri použití článku 4 Dohovoru EÚ 2000 o vzájomnej právnej pomoci. Sprievodca *Compendium* webovej lokality EJS ponúka možnosť elektronického vytvorenia žiadosti;
- ✓ *vo fáze vybavovania žiadosti*, získať dodatočné informácie alebo umožniť náležité vybavenie žiadosti;
- ✓ *v prípade prieskumov pri vybavovaní alebo pri nevybavení žiadosti*, zistiť stav vybavenia v dožadovanom členskom štáte a/alebo urýchliť jej vybavenie prostredníctvom národného kontaktného bodu; alebo
- ✓ *pri vydávaní EZR* môžete použiť formulár uvedený v časti EZR webovej stránky EJS, kde nájdete aj informácie o stave realizácie daného EZR, praktické informácie týkajúce sa formulárov, vyhlásení a oznámení z iných členských štátov;
- ✓ *keď súrne potrebujete informácie o EZR alebo o prípadoch vzájomnej právnej pomoci vo veľmi krátkom čase*;
- ✓ *keď sú potrebné informácie o stave implementácie právnych nástrojov EÚ* v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach, alebo o príslušných praktických dokumentoch (t. j. oznámeniach, príručkách, hodnotiacich správach), prostredníctvom knižnice EJS na adrese:
<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/libcategories.aspx>

- **Na uľahčenie výmeny informácií medzi súdnymi orgánmi**

Keďže kontaktné body EJS predstavujú činní prokurátori a vyšetrojúci sudcovia, môžu tieto často rýchlo a neformálne poskytnúť informácie týkajúce sa prebiehajúcich vyšetrovaní alebo konaní a ich výsledkoch, zadržaných osobách, trvaní zadržania a súdnych rozhodnutiach v konkrétnych prípadoch. Takýmto typom výmeny informácií sa možno niekedy vyhnúť potrebe zasielania formálnej žiadosti. Pokiaľ počas svojho vyšetrovania alebo konania, najmä v urgentných situáciách, potrebujete takéto informácie a právne predpisy vašej krajiny takýto dopyt povoľujú, obráťte sa na kontaktný bod EJS, uveďte na čo tieto informácie potrebujete a svoje vyšetrovanie alebo konanie stručne opíšte.

- **Na získanie informácií o opatreniach súvisiacich s vyšetrovaním**

Webová stránka EJS v časti Fiches Belges (doslova belgických spisoch) ponúka prehľad relevantných vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa opatrení súvisiacich s vyšetrovaním v oblasti vzájomnej právnej pomoci. Pokiaľ potrebujete ďalšie informácie, môžete sa s otázkami kedykoľvek obrátiť na národné kontaktné body EJS.

II Čo je Eurojust?

Eurojust je orgán Európskej únie založený v roku 2002 na účely stimulovania a zdokonaľovania koordinácie a spolupráce medzi kompetentnými orgánmi členských štátov pri riešení závažnej cezhraničnej trestnej činnosti, napríklad organizovaného zločinu, korupcie, obchodu s drogami a terorizmu.

Eurojust sídli v Haagu. Svoju hlavnú úlohu plní tým, že uľahčuje vzájomnú právnu pomoc a implementáciu nástrojov vzájomného uznávania, napríklad EZR.

Aktivity Eurojustu sa týkajú najmä spolupráce medzi kompetentnými orgánmi jednotlivých členských štátov. Eurojust však môže spolupracovať aj s tretími štátmi.

Čo pre vás môže Eurojust urobiť?

Pokiaľ potrebujete pomoc Eurojustu, mali by ste sa obrátiť na svoje národné zastúpenie v Eurojuste. Viac informácií nájdete na webovej lokalite Eurojustu:

<http://eurojust.europa.eu/Pages/languages.sk.aspx>

Eurojust ponúka množstvo možností praktickej pomoci:

- **Uľahčiť justičnú spoluprácu**

Eurojust ponúka podporu orgánom v jednotlivých štátoch prostredníctvom národných členov, ich zástupcov a asistentov, z ktorých všetci majú možnosť uľahčiť kontakt medzi orgánmi zodpovednými za vyšetrovanie a orgánmi zodpovednými za stíhanie v zložitých záležitostiach, v urgentných prípadoch alebo v situáciách, v ktorých sa iné kanály spolupráce nejavia ako vhodné alebo pravdepodobne neprinesú výsledky v požadovanom čase.

Eurojust môže pomôcť pri získavaní informácií o stave žiadosti o vzájomnú právnu pomoc alebo o realizácii nástrojov vzájomného uznávania, keď ostatné komunikačné kanály (t.j. priamy kontakt medzi vnútroštátnymi orgánmi alebo iné komunikačné kanály) neboli úspešné.

Eurojust môže poskytnúť pomoc aj v prípadoch, v ktorých žiadosti o vzájomnú právnu pomoc a nástroje vzájomného uznávania majú byť vybavené urgentne. S ohľadom na kľúčovú úlohu Eurojustu, ktorou je uľahčenie justičnej spolupráce, sú iné kanály otvorené pre výmenu policajných informácií a spravodajské účely.

Eurojust dostáva informácie o množstve prebiehajúcich vyšetrovaní a trestných stíhaní v členských štátoch. V prípadoch, v ktorých Eurojust tieto informácie získa, bude v pozícii poskytnúť vnútroštátnym orgánom informácie o relevantných prebiehajúcich konaniach v iných členských štátoch.

Eurojust môže tiež podporovať odborníkov preskúmaním návrhov žiadostí o vzájomnú právnu pomoc („kontrola kvality“).

- ***Pomôcť predísť sporom o príslušnosť alebo také spory vyriešiť***

Aby sa predišlo sporom o príslušnosť alebo sa také spory vyriešili, môže byť v prípadoch, v ktorých má príslušnosť viac než jeden členský štát, Eurojust požiadaný o nezáväzné stanovisko, ktorý členský štát je v lepšom postavení viesť vyšetrovanie alebo stíhanie prípadu.

- ***Koordinovať vyšetrovanie alebo stíhanie***

Vďaka svojej štruktúre a skúsenostiam v oblasti justičnej spolupráce je Eurojust vo vhodnejšom postavení pomôcť v prípadoch, v ktorých je nevyhnutné koordinovať prebiehajúce vyšetrovanie v dvoch alebo viacerých členských štátoch výmenou relevantných informácií o prípade. Eurojust tiež pomáha určiť, či by mali členské štáty naďalej viesť vyšetrovanie samostatne alebo či by mali vyšetrovanie a konanie sústrediť do jedného alebo viacerých členských štátov.

Okrem toho pomáha Eurojust pri diskusiách a dohodách medzi zainteresovanými členskými štátmi o tom ako, kedy alebo kde realizovať spoločnú akciu alebo stíhanie.

- ***Organizovať a podporovať koordinačné mítingy a koordinačné centrá***

Eurojust môže organizovať koordinačné stretnutia v Haagu alebo inde medzi vyšetrovateľmi, prokurátormi a vyšetrojúcimi sudcami z rôznych členských štátov. Na koordinačných stretnutiach sa niekedy zúčastňujú tiež zástupcovia súdnych orgánov alebo orgánov činných v trestnom konaní tretích štátov, Europolu a úradu OLAF.

Koordinačné stretnutia predstavujú vysoko užitočné nástroje, ktoré odborníkom umožňujú vymieňať si informácie o prepojenom vyšetrovaní a plánovať spoločné akcie vo svojom jazyku. Otázky, ktoré by si v prípade štandardnej spolupráce mohli vyžadovať veľa času a značné zdroje môžu byť v priebehu takých mítingov často rýchlo vyriešené.

V súčasnosti Eurojust hradí náklady na ubytovanie v Haagu a cestovné náklady pre dvoch účastníkov z každého členského štátu. Eurojust môže tiež organizovať koordinačné centrá, cieľom ktorých je podporovať a koordinovať spoločné akcie (často dohodnuté počas koordinačných stretnutí), ktoré je nutné realizovať súčasne v rôznych členských štátoch. Koordinácia zabezpečujú prenos a koordináciu informácií medzi kompetentnými orgánmi v deň akcie v reálnom čase, napríklad keď je nevyhnutné vykonať domové prehliadky súčasne v rôznych štátoch. Koordinácia umožňuje tiež vyriešiť prípadné otázky, ktoré vyvstanú pri realizácii EZR alebo prehliadke a zaistení, a to prípadným doplnením či rozšírením príslušných žiadostí alebo rozkazov.

- ***Uľahčiť a podporovať spoločné vyšetrovacie tímy***

Eurojust môže pomôcť a uľahčiť zriadenie, fungovanie a hodnotenie spoločných vyšetrovacích

tímov (SVT). Eurojust môže identifikovať vhodné prípady pre zriadenie SVT, môže poskytnúť užitočné právne a praktické informácie, napr. o zákonoch, praktických prekážkach a osvedčených postupoch v konkrétnom štáte, a môže poskytnúť pomoc pri dojednávaní zmlúv a operačných akčných plánov SVT. V prípadoch, v ktorých sa to bude považovať za užitočné, môžu byť členmi SVT aj národní členovia Eurojustu.

Eurojust môže poskytnúť tiež finančnú podporu na pokrytie nákladov vyplývajúcich zo SVT a/alebo vybavenia, ako napríklad mobilných telefónov. Ďalšie informácie nájdete na webovej lokalite:

<http://eurojust.europa.eu/Practitioners/Eurojust-Support-SVT/SVT/Pages/history.aspx>

- **Koordinovať a uľahčiť žiadosti o justičnú spoluprácu adresované tretím štátom alebo podané tretími štátmi**

Ak potrebujete kontaktovať vnútroštátny orgán v treťom štáte, môžete kontaktovať svoje národné zastúpenie v Eurojuste. Eurojust má kontaktné body v približne tridsiatich štátoch (vrátane Argentíny, Brazílie, Indie, Thajska, Ruskej federácie a Ukrajiny).

Eurojust má uzatvorené zmluvy o spolupráci aj s Nórskom, Spojenými štátmi americkými, Islandom, Švajčiarskom, Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko a Lichtenštajnskom. Takéto zmluvy môžu zahŕňať aj výmenu osobných údajov. V Eurojuste okrem toho pôsobia styční prokurátori z Nórska a USA.

Ďalšie informácie nájdete na webovej lokalite Eurojustu:

<http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/Eurojust-framework/Pages/agreements-concluded-by-eurojust.aspx>

III Aká je úloha NKSE?

V súčasnosti je NKSE implementovaný v jednotlivých členských štátoch. NKSE má dve hlavné funkcie: 1) zabezpečiť koordináciu práce jednotlivých spravodajcov/kontaktných bodov/expertov ustanovených pre boj proti zločinu, vrátane národného spravodajcu EJS a až troch kontaktných bodov EJS a 2) uľahčiť plnenie úloh Eurojustu v členských štátoch. Ak bude vymenovaných niekoľko spravodajcov pre Eurojust, jeden z nich bude zodpovedný za fungovanie NKSE.

NKSE sú okrem iných zverené tieto úlohy: 1) zabezpečiť, aby systém riadenia prípadov Eurojustu dostával informácie súvisiace s daným členským štátom účinným a spoľahlivým spôsobom, 2) pomôcť vnútroštátnym súdnym orgánom a odborníkom určiť, či si prípad vyžaduje pomoc Eurojustu alebo EJS a 3) pomôcť národným členom Eurojustu pri identifikácii relevantných orgánov na vybavenie žiadostí o justičnú spoluprácu a nástroje vzájomného uznávania.

IV EUROJUST alebo EJS – ktorou cestou ísť?

Tak Eurojust, ako aj EJS sú vám k dispozícii. Ak si nie ste istí, ktorú inštitúciu kontaktovať, nevadí to, pretože národné zastúpenie Slovenskej republiky v EUROJUSTE a kontaktné body EJS jednoducho spolupracujú. Záverom, inštitučný rámec zabezpečuje, že Vaša žiadosť o podporu bude odovzdaná najvhodnejšiemu aktérovi. Preto nie je nutné rovnaký problém adresovať obom subjektom.